

K PŘÍPRAVĚ POSLUCHAČŮ VYSOKÉ VOJENSKÉ ŠKOLY POZEMNÍHO VOJSKA

Posláním Vysoké vojenské školy pozemního vojska je všestranná příprava straně oddaných, vysoce kvalifikovaných vojenských kádřů, schopných po nástupu do funkcí řídit a vychovávat podřízené.

Základní podmínkou splnění tohoto poslání je **úzké sepětí výchovně vzdělávacího procesu s každodenní praxí vojsk**. Škola proto soustavně rozšiřuje konkrétní spolupráci s velitelstvím Západního vojenského okruhu a s útvary, k nimž budou po ukončení studia nastupovat noví absolventi školy. Tato neformální osobní spolupráce s jejich budoucími veliteli a náčelníky výrazně přispívá k průběžnému zkvalitňování obsahu, metod, forem a prostředků vzdělávacího procesu.

V obsahu výuky ve škole došlo k výrazným změnám ve prospěch zvládnutí nejnovějších poznatků vojenského umění a moderní bojové techniky, bojových a základních řádů a předpisů, zásad použití a údržby bojové techniky, posílení právní výchovy a zvládnutí základních metod výchovy a každodenního řízení podřízených. Podstatně se zvýšil rozsah polního výcviku a metodické přípravy posluchačů. Obsah teoretických předmětů byl upraven tak, aby **výuka byla v souladu s novými poznatky vědeckotechnického rozvoje** a aby navazovala a vyúsťovala do praktických aplikací ke snazšímu pochopení a rozvoji znalostí hlavních odborných předmětů. Zvláštní pozorost je zaměřena na zvládnutí principů automatizovaných palběných systémů. V souladu s požadavky vojsk a s převzetím zkušeností ze současné přestavby sovětského vojenského školství byla v posledních dvou letech upravena základní učební dokumentace a zahájena podle ní výuka počínaje školním rokem 1987–1988.

V metodách a formách výuky byly v souladu s obsahovými změnami uskutečňovány úpravy s cílem dosáhnout kvalitnější připravenosti mladých důstojníků pro výkon předurčených funkcí, ke zvýšení jejich odolnosti k překonávání obtíží vojenského povolání a pro zvyšování jejich metodické připravenosti k vedení podřízených. Ke splnění těchto cílů byly všestranně rozvinuty aktivizující metody výchovy a výuky.

Výrazně byly zvýšeny počty hodin na praktická zaměstnání jak na učebnách, tak i v terénu s bojovou technikou, které u vojenských profilových předmětů činí až 70 % celkové doby.

K získání vztahu ke studované specializaci a ke zvolenému druhu zbraně jsou již od prvních ročníků organizována motivační zaměstnání, která napomáhají novým posluchačům nenásilnou formou přiblížit zvláštnosti vojenského života i druhu vojska. Na ně navazují několikaletá nepřetržitá komplexní polní zaměstnání, spojená s nácvikem bojové pohotovosti, denními a nočními zaměstnáními z taktické, střežnické, technické přípravy a se závěrečným ošetřováním a uložením použité bojové techniky.

Významnou formou přípravy pro budoucí práci u vojsk je **zařazování posluchačů do velitelských, politických, technických a jiných funkcí v průběhu studia ve škole**. Je to jedna z velmi účinných forem individuální výchovné práce. Učí se v ní přípravě a organizaci politického,

technického a všestranného materiálního zabezpečení, zahájení, vedení a ukončení jednotlivých druhů zaměstnání, rozborů a jiným činnostem v návaznosti na organizaci a řízení praktických zaměstnání.

Posluchači si tak plynule a cílevědomě ověřují a doplňují znalosti získané ve výuce, především se učí osobní odpovědnosti za splnění stanovených úkolů, za přípravu podřízených, materiálu, techniky, za realizaci bezpečnostních opatření, za předcházení ztrátám a škodám a jejich řešení. Získané znalosti, dovednosti a návyky jsou cílevědomě upevňovány v učební a mimoučební činnosti. Cyklickými prověrkami jejich úrovně jsou zejména několikátýdenní polní vyvedení do vojenského výcvikového prostoru s pobytem ve srubovém táboře. V tomto školním roce zavádíme **novou, náročnější formu výcviku, která spočívá v několikadenním vyvedení školních jednotek do neznámého terénu**, s plněním úkolů polní přípravy mimo vybudované střelnice a cvičiště, pouze s takovým týlovým zabezpečením, které je dostupné v bojové situaci. Tím odstraňujeme stereotyp, vznikající pravidelným vyváděním do přípravných táborů s veškerým zabezpečením. Vysoké nároky na fyzickou a psychickou odolnost při těchto zaměstnáních vedou k pěstování samostatnosti při rozhodování i k upevňování vojenských kolektivů.

Vrcholnou prověrkou připravenosti posluchačů k přechodu ze školy do praxe je pak **několikaměsíční závěrečná staž u vojsk**. Při ní poznávají prostředí, rozdílnosti organizace práce, režimu a každodenního života jednotek, u nichž zanedlouho budou pracovat. Jsou zařazováni na odpovídající velitelské a štábní funkce.

Za neoddelitelnou materiální a metodickou součást výchovně vzdělávacího procesu a přípravu mladých velitelů na práci u vojsk považujeme i moderní didaktické prostředky. **Škola koncepčně buduje svou učební a výcvikovou základnu při dodržení zásady posloupnosti výuky a výcviku**. Je vybudována jako moderní, všestranně vybavené školící středisko pro přípravu mladých kádru pozemního vojska. Má k dispozici komplexní soubor základních a speciálních, taktických, střeleckých, technických a jiných učeben, laboratoří a kabinetů, vybavených elektrifikovanými plastickými stoly, spojovacími prostředky, cvičnými střelnicemi, výcvikovými trenažéry, trojrozměrnými řezy technikou, modely a dalšími pomůckami s možností využití filmů, barevné výukové televize a výpočetní techniky.

Základní koncept pro její modernizaci je optimalizovat výcvikový cyklus ve sledu učebna – učební pomůcka – trenažér – polní výcvik na bojové technice pro všechny vojenskoodborné předměty. Přitom se sleduje i snižování ekonomické náročnosti přípravy absolventů. Komplex cvičišť a zařízení ve výcvikovém prostoru umožňuje v obsahové a metodické posloupnosti a návaznosti **přeměňovat dílčí znalosti v komplexní trvalé návyky, nezbytné pro praktický výkon funkcí u vojsk, zejména při:**

- organizaci a osobním řízení konkrétní stranickopolitické práce,
- mistrovském ovládnutí zbraní a bojové techniky,
- velení jednotkám,
- přípravě podřízených i materiálu k zabezpečení splnění učebních cílů a ve využívání nejúčinnějších metod výuky,
- přípravě bojové techniky ke splnění úkolů a jejím ošetřování a údržbě.

Takto účelně zaměřený výchovně vzdělávací proces nachází příznivý ohlas u velitelů bojových útvarů a jednotek. I výsledky průzkumu úspěšnosti absolventů školy v převážné míře potvrzují toto hodnocení. Kritika se soustřeďuje zejména na menší psychickou odolnost některých absolventů vůči tvrdým podmínkám u útvarů. Některé výhrady jsou k jejich schopnostem účelně organizovat práci vlastní i nejbližších podřízených, náročně vyžadovat kázeň a pořádek, jednoznačně hodnotit výsledky podřízených a individuálně s nimi pracovat. Někteří velitelé útvarů upozorňovali i na jejich menší metodickou připravenost.

Škola se neuzavírá kritice, neodmítá ji, poučuje se z ní a hledá cesty k odstranění kritizovaných nedostatků. Přes sebelepší práci vědeckopedagogického a velitelského sboru a přijímaná opatření však objektivně nemůže vytvářet takové situace a podmínky, které by pravdivě, se všemi nároky a stresy zobrazovaly a přibližovaly reálnou podobu mnohotvárné vojenské praxe. Potřebnou praxi mohou naši absolventi získat pouze u vojsk. Neuvádím tyto skutečnosti jako zdůvodňování nedostatků v práci školy nebo jako nesprávnou odezvu na kritiku.

Objasňují je s cílem přiblížit velitelům i politickým pracovníkům možnosti školy a s tím související úroveň připravenosti absolventů s plným vědomím, že pouze část jejich celkové přípravy byla splněna ve škole a zbývající spočívá na funkcionářích útvarů.

Výrazně omezené možnosti má škola v přípravě posluchačů pro práci s podřízenými. Předávání poznatků a návodů pro velitelské jednání a rozhodování je založeno především na ilustraci vybraných modelových situací z vojskové praxe. Posluchači si je ve většině případů nemohou ověřit, protože se s nimi nesetkávají v každodenním životě školní jednotky a nemají kromě stáží vlastní poznatky a zkušenosti z reálného života bojového útvaru. Škola nemůže vytvořit podmínky života jednotky složené z vojáků základní služby. Nemůže proto ukázat každodenní výchovné problémy. Posluchač školy žije v kolektivu jemu po všech stránkách rovných, stejně vycvičených, mentálně srovnatelných spolužáků. Kolektivy osádek bojové techniky a složených cvičných družstev se musí měnit pro každé cvičení. Proto výchovné problémy, které jsou běžné u bojových kolektivů, nemohou ve školních podmínkách nikdy vzniknout.

Vysoká organizovanost výchovně vzdělávacího procesu, kdy jsou prakticky zpracovány rozvrhy zaměstnání na celý semestr, rovněž omezuje možnost vytvořit dlouhodobě systém, v němž velitel pracuje v dynamických situacích pod tlakem času. Nízká psychická připravenost vyplývající z neznalosti a nezkušenosti z řešení takového specifického výchovných problémů se negativně odráží na chování mladých důstojníků. Často se u nich projevuje nejistota ve velení, obavy z nepředvídaných reakcí, snaha o bezkonfliktnost.

Obdobně škola nemůže vytvořit konkrétní situace, které vznikají při přebírání funkcí, do nichž byli mladí důstojníci ustanoveni. Dosavadní celoživotní bezstarostnost o dočasné svěřené materiální hodnoty, za které osobně odpovídá jiný, spojená často až s přílišnou důvěrou v čestnost a poctivost těch, kteří funkce a materiál předávají, vedou často k nepřijemným následkům již na počátku jejich vojenské služby.

Malé zkušenosti mají s přebíráním uložené techniky, s přebíráním konkrétního stavebního a ubytovacího, výstrojního a jiného materiálu i s řešením vzniklých nesrovnalostí. Tyto nedostatky nemají příčinu v tom, že bychom posluchače odpovídajícím znalostem nechtěli nebo neuměli naučit, ale skutečnou a trvalou odpovědnost za svůj svěřený materiál i činnost podřízených pocítí teprve po absolvování školy. Rovněž zvláštnosti plnění úkolů bojové pohotovosti, vyplývající z rozdílných podmínek dislokace útvarů, i rozdílnost učební a vycvičkové základny při přípravě a řízení výcviku, vytváří pro nové absolventy řadu situací, se kterými se setkávají poprvé. Nastupující mladé velitele čeká řada dalších překvapení, která jim znesnadňují adaptační období po nástupu do vojenské praxe. Časté připomínky k nízké efektivitě nových mladých funkcionářů nevyplývají z jejich nechuti k vojenskému povolání, ale z neschopnosti rychle se adaptovat na nové prostředí a podmínky a samostatně si poradit při řešení pro ně dosud neobvyklých situací.

Proto významnou úlohu při nástupu a adaptaci nových poručíků na život v podmínkách bojových útvarů mohou, ba dokonce musí sehrát velitelé a příslušníci štábů, k nimž noví příslušníci nastoupili. Přitom nemám na mysli krátkodobé jednorázové kolektivní seznámení se zvláštnostmi života útvaru, ani takzvané přijímací besedy a odpovědi na dotazy.

Pomoc zkušenějších funkcionářů by měla organicky a systémově navázat na počáteční adaptaci nových absolventů od jejich nástupu k útvaru, seznámením s místním prostředím, podmínkami života, stranickopolitickými, kulturními, pracovními, ubytovacími a jinými možnostmi nového místa působení, s vnitřními podmínkami a životem útvaru, s možnostmi a zvláštnostmi učební a vycvičkové základny, masové politické, kulturní a sportovní činnosti a zejména s osobní charakteristikou nejbližších spolupracovníků a příslušníků jednotky. V každém případě musí být poskytnuta účinná pomoc s převzetím funkce ze strany materiálních hospodářů. Na tyto počáteční povinnosti nadřízených by měla navázat průběžná a soustavná, individuálně zaměřená výchova i odborná příprava, spojená s všestrannou péčí o nejmladší velitele, kteří vstupují do samostatného života. Mohu ze svých vlastních zkušeností potvrdit, že v době, kdy moje generace nastupovala v hodnosti poručíků ke službě k útvarům, tak si nás naši velitelé více vážili, vždy si pro nás našli čas, dovedli nám ve vhodné chvíli poradit a nebáli se svěřovat nám i složité úkoly k samostatnému plnění. A co jsme vůbec

neznali, to je tvrzení některých funkcionářů, že nepořádek u útvarů je proto, že jsou špatně připraveni poručíci ze škol.

Rozdíly v připravenosti poručíků naší i současné generace skutečně existují. V žádném případě nespočívají v menších znalostech, odborné připravenosti, čestnosti nebo ukázněnosti. Musíme se smířit s tím, že jsou mnohem kritičtější k jakýmkoli formálnostem, proklamacím, k plnění úkolů, které podle jejich názorů jsou neúčelné, a že velmi otevřeně dokáží své názory obhajovat. Velmi si váží osobností, jejichž výsledky práce slouží společnosti a vůbec si neváží autorit pouze z titulu funkce. Rovněž musíme vzít v úvahu, že jejich vztah k vojenské službě nebyl formován válečnými událostmi a existenčními důvody. V naší socialistické společnosti mají dostatek možností uplatnit se podle svých schopností a zájmů i mimo vojenskou službu.

Pro tyto i jiné vlastnosti i pro naprosto rozdílné možnosti uplatnění v životě oproti starší generaci klade jejich výchova na vychovatele mnohem vyšší nároky. Mohou to dělat pouze velitelé, političtí pracovníci i ostatní funkcionáři, kteří jsou pro ně příkladem a kteří svou řídicí a organizátorskou práci je vedou k dosahování dobrých výsledků, bez neúčelných opatření nebo úkolů, které postrádají cílevědomost.

Výchovu mladých důstojníků je nutné považovat za otevřený systém a trvalý proces, na němž se musí podílet jak škola, tak i vojenská praxe. Každá složka má svůj specifický obsah, formy, metody i prostředky výchovy, které jsou navzájem nenahraditelné a nezaměnitelné. Jen jednota a komplexní realizace obou dá záruku vyšší kvality.

Ve škole plně chápeme požadavek velitelů bojových jednotek a útvarů, že rozhodující pro kvalitu připravenosti nového poručíka je jeho vztah ke straně, ke službě v armádě a odolnost překonávat těžkosti vojenské služby. Považujeme tento požadavek za hlavní úkol a zaměřujeme k němu činnost velitelů, politických pracovníků i učitelů, bez rozdílu vyučovaných předmětů.

Významné možnosti se ukazují v dalším prohlubování vzájemné spolupráce. Škola bude v širší míře než dosud vysílat k vojskům své učitele a velitele na stáže, praxe, ukázky, bojová cvičení a studijní pobyty. Známé úsloví, lépe jednou vidět, než dvakrát slyšet, napomůže hlouběji poznat život a potřeby vojsk a aplikovat pak získané poznatky ve výuce a výchově posluchačů. Ze strany vojsk bychom přivítali častější návštěvy velitelů a příslušníků štábů všech stupňů ve škole. Živé besedy posluchačů s příslušníky vojsk jsou velmi oblíbené a významně napomáhají k upevňování spojení života školy s životem vojsk.